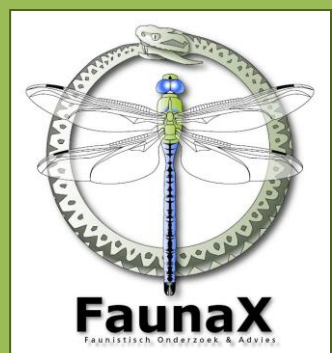

2013

Ecologische beoordeling

Perceel aan de Master de Jongwei in De Tike

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Badweg 40 B

8401 BL Gorredijk

0513-435024

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Ecologische beoordeling Perceel aan de Master de Jongwei in De Tike

*Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van
de Flora- en faunawet*

Gorredijk, januari 2013

In opdracht van:

Dhr. W. Wagenaar

Uitvoering:

Bureau FaunaX

Foto's voorpagina:

Impressie van het plangebied

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Opzet	1
2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING	3
2.1 Natuurbeschermingswet	3
2.2 Ecologische hoofdstructuur	3
3. RESULTATEN QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET	4
3.1 Flora	4
3.2 Fauna	4
3.2.1 Vogels	4
3.2.2 Zoogdieren	4
3.2.3 Amfibieën en reptielen.....	6
3.2.4 Vissen.....	6
3.2.5 Ongewervelden	7
4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES	8
4.1 Overzicht beschermde soorten	8
4.2 Conclusies en aanbevelingen	8
5. BRONNEN EN LITERATUUR	10
BIJLAGE I DE FLORA- EN FAUNAWET	11
Algemene zorgplicht.....	11
Verbodsbepalingen	11
Omgaan met beschermde soorten	11
Vogels.....	12
Zorgvuldig handelen	12

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Aan de Master de Jongwei in De Tike (Gemeente Smallerland) is het slopen van een oude boerderij en bijbehorende schuurtjes en stallen gepland. Er worden zeven woningen op het perceel teruggebouwd. De bomen zullen zoveel mogelijk worden behouden en aanwezige struiken en planten worden verwijderd. Aan de rand van het plangebied bevindt zich een kleine sloot, maar deze wordt niet gedempt. In figuur 1 is een luchtfoto van het plangebied te zien.

Aangezien het hier een ruimtelijke ingreep betreft, is ten behoeve van de bestemmingsplanwijziging, een toetsing aan de Flora- en faunawet een vereiste. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn via een korte ecologische beoordeling, een quick scan, getoetst aan de bepalingen van de Flora- en faunawet. In deze rapportage wordt verslag gedaan van de resultaten van deze beoordeling, waarbij adviezen zijn geformuleerd hoe te handelen conform de bepalingen in de Flora- en faunawet.

Figuur 1. Luchtfoto van het plangebied (rood omlijnd). (bron: GoogleEarth)

1.2 Opzet

In opdracht van de dhr. Wagenaar is door Bureau FaunaX, op basis van een veldbezoek, bureaustudie en ecologisch inzicht, een beschouwing opgesteld over de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten en habitats binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Op 28 januari 2013 is deze ecologische beoordeling in de vorm van een quick scan uitgevoerd. Daarbij is onderzocht of zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde plant- of diersoorten bevinden of hiervoor geschikte biotopen of habitats. Het onderzoek is uitgevoerd door het plangebied te voet te doorkruisen en visueel te inspecteren op geschikte habitats voor of aanwijzingen van beschermde soorten.

Deze ecologische beoordeling geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Komen er binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet voor?
2. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
3. Voor welke soorten en habitats wordt de wet mogelijk overtreden en hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
4. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 5.

De onderhavige ecologische beoordeling is uitgevoerd volgens het principe 'zorgvuldig handelen' (zie Bijlage).

2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt onder de Flora- en faunawet (zie bijlage).

2.1 Natuurbeschermingswet

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een Natura 2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied is/wordt aangewezen.

Het plangebied ligt niet in de nabijheid van een Natura 2000-gebied. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is derhalve niet aan de orde.

2.2 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Het plangebied ligt niet binnen de EHS. Toetsing aan de EHS is derhalve niet aan de orde.

3. RESULTATEN QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET

3.1 Flora

Het plangebied bestaat voornamelijk uit bebouwing, omringd door kleine weilandjes die voornamelijk uit Engels raaigras bestaan. Op het perceel staan meerdere soorten (oude) bomen bestaande uit zomereik, paardenkastanje, ruwe berk, beuk, els, wilg en verschillende soorten fruitbomen. Planten die werden aangetroffen waren onder andere braam, hazelaar, grote brandnetel en hondsdraf. Bovendien staan er in het plangebied veel cultivars. Ondanks de tijd van het jaar ten tijde van het veldbezoek (waarin niet alle plantensoorten goed zichtbaar zijn), kan het voorkomen van beschermde plantensoorten op basis van habitateigenschappen worden uitgesloten. Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen, noch worden deze verwacht: het plangebied is te voedselrijk en daardoor niet geschikt.

3.2 Fauna

Op basis van het biotoop en ecologische expertise is een inschatting gemaakt met betrekking tot het (mogelijk) voorkomen van beschermde diersoorten. In het plangebied zijn middelzwaar beschermde soorten aangetroffen en worden zwaar beschermde soorten verwacht.

3.2.1 *Vogels*

Tijdens het veldbezoek werd een aantal vogelsoorten waargenomen, waaronder koolmees, pimpelmees, merel, groenling, huismus, roek, grote bonte specht en buizerd. Tevens werd er in het plangebied in de top van de grote oude wilg aan de zuidzijde van de bebouwing een eksternest aangetroffen.

Het dak en verschillende locaties in de bebouwing zijn mogelijk geschikt voor en/of in gebruik als broedlocatie voor de huismus. Nesten van deze soort zijn het gehele jaar beschermd, maar aanwijzingen zijn in de winter vaak nauwelijks of helemaal niet zichtbaar. De aanwezigheid van de jaarrond beschermde nesten van de huismus zal moet worden uitgesloten of vastgesteld middels een nader onderzoek in de zomer.

De openingen tussen de pannen van de boerderij zijn niet groot genoeg voor de gierzwaluw en de schuur en stallen bevatten geen geschikte holtes voor deze soort. In de struiken en bomen kunnen wel diverse andere vogelsoorten tot broeden komen.

3.2.2 *Zoogdieren*

Steenmarter

In de takkenhoop naast één van de stallen (zie figuur 2) werd een verblijfplaats van een steenmarter (Ff-wet, tabel 2) aangetroffen. De soort komt op basis van verspreidingsgegevens in de omgeving voor en er werden uitwerpselen en prenten (pootafdrukken) op en rond deze hoop aangetroffen. De versheid van de aangetroffen sporen geven aan dat de verblijfplaats recentelijk in gebruik is (geweest). De ingang van het hol bevindt zich aan de kant van de stal.

Figuur 2: Aangetroffen verblijfplaats van een steenmarter (rood omcirkeld op de kaart). (bronnen: kaart; Google Earth, inzet foto; M.W. Bokje)

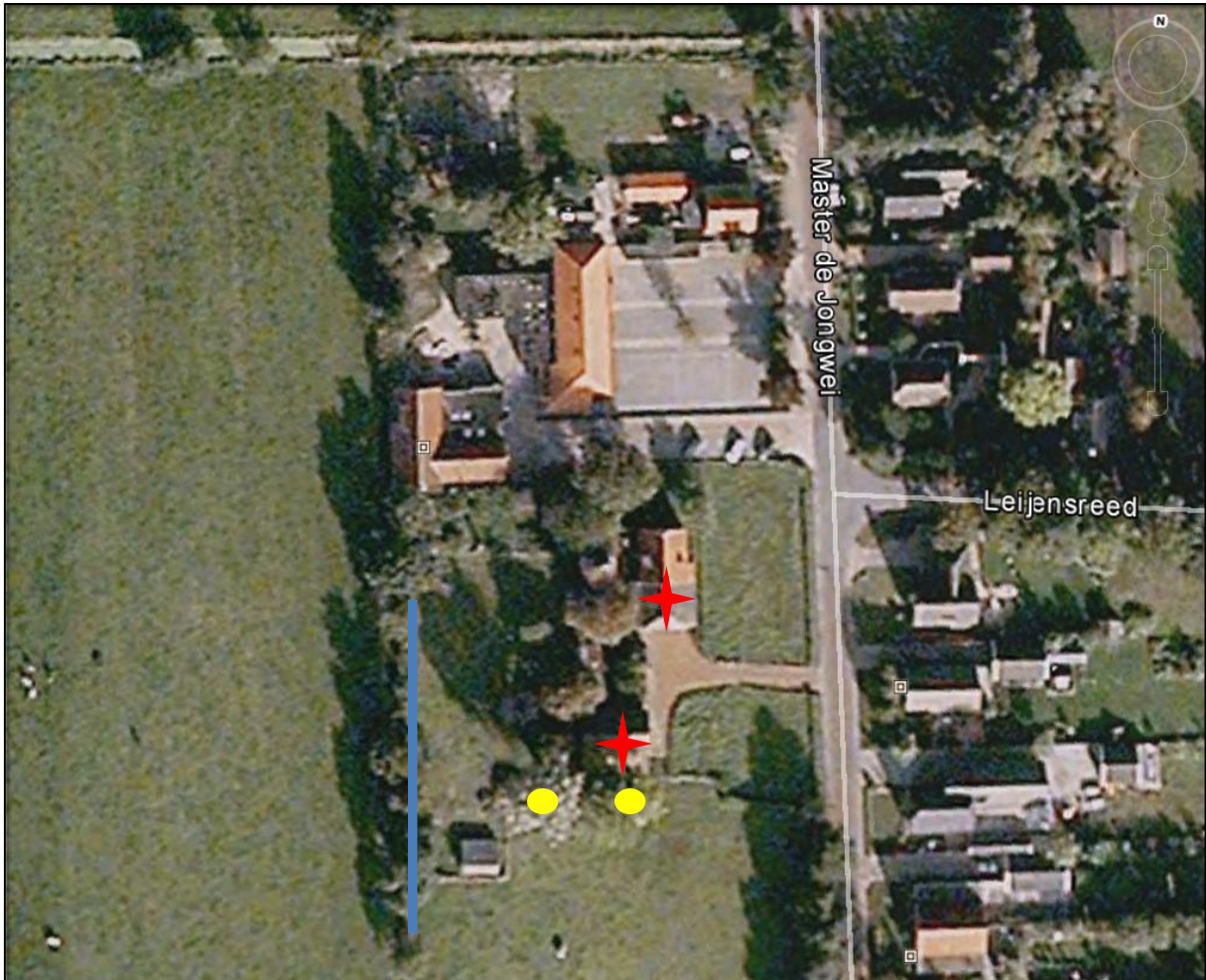
Vleermuizen

Voor vleermuizen (Ff-wet, tabel 3) zijn geschikte mogelijkheden voor verblijfplaatsen en vliegroutes aangetroffen (zie figuur 3). De daken van het huis en de schuur bevatten veel openingen waar vleermuizen door naar binnen kunnen. Vooral de daklijsten en enkele loszittende pannen bieden hier genoeg mogelijkheden toe. Gebouwbewonende soorten die er op basis van verspreidingsgegevens kunnen voorkomen en gebruik kunnen maken van de gebouwen zijn laatvlieger, gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis.

Eén beuk bevat mogelijk geschikte holtes voor de ruige dwergvleermuis. Grotere vleermuissoorten zullen naar verwachting geen gebruik maken van de holtes omdat deze daarvoor te klein zijn. De grote wilg aan de zuidzijde van de bebouwing bevat enkele oude spechtengaten en gaten die ontstaan zijn door afgebroken takken. Deze holtes zouden op basis van verspreidingsgegevens door boombewonende soorten als ruige dwergvleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis gebruikt kunnen worden.

Tevens is er een mogelijke vliegroute in de vorm van een bomenrij aanwezig aan de westzijde van het perceel, bestaande uit elzen en zomereiken. Deze bomenrij vindt aansluiting met andere bomenrijen en bebouwing en kan door diverse soorten vleermuizen gebruikt worden. Vleermuizen gebruiken lijnvormige elementen in het landschap als vliegroute om tussen foerageergebieden onderling en hun verblijfplaatsen te migreren. Het gehele plangebied kan ook gebruikt worden als foerageergebied door vleermuizen.

Figuur 3: Mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen (gele stippen) en gebouwen (rode kruis) en vliegroute van vleermuizen (blauwe lijn). (bron: Google Earth)

Overige soorten

Ook wordt vast leefgebied verwacht van een aantal licht beschermde soorten (Ff-wet, tabel 1) zoals bosmuis, veldmuis, aardmuis, rosse woelmuis, huisspitsmuis, bosspitsmuis en mol. Tevens is het waarschijnlijk dat de bunzing, wezel en hermelijn hier hun foerageergebied hebben. Vaste verblijfplaatsen van deze soorten zijn niet aangetroffen.

3.2.3 Amfibieën en reptielen

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek werden geen amfibieën aangetroffen aangezien deze in de winter niet actief zijn. In de aangrenzende sloot worden wel soorten verwacht als kleine watersalamander, gewone pad, bruine kikker en meerkikker (allen Ff-wet, tabel 1). Over het gehele perceel liggen verder takkenhopen en zijn rommelige hoekjes aanwezig die bovengenoemde soorten als schuilplaats en winterslaapplaats kunnen gebruiken. Zwaarder beschermde soorten worden op basis van biotoopeigenschappen en het bekende verspreidingsgebied niet verwacht.

Reptielen

Het plangebied is op basis van bekende verspreiding en biotoopeigenschappen niet geschikt voor reptielen.

3.2.4 Vissen

De aangrenzende sloot is niet geschikt voor vissen. De sloot is hiervoor te klein, te ondiep en te modderig.

3.2.5 *Ongewervelden*

Ondanks dat er in deze tijd van het jaar geen libellen of vlinders kunnen worden waargenomen, kan er een inschatting worden gemaakt van hun voorkomen. Er worden geen beschermde vlinders en libellen in het plangebied verwacht aangezien hier geen geschikt biotoop voor aanwezig is. Andere beschermde ongewervelden, zoals de gestreepte waterroofkever worden op basis van biotoopeigenschappen ook niet verwacht.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Soortgroep	Soort	Aanwezig	Potentieel voorkomend	T 1	T 2	T 3	Nader onderzoek
Zoogdieren	Steenmarter	x			x		Nee
	Vleermuizen		x			x	Ja
	(Spits)muizen (zie § 3.2.2)		x	x			Nee
Broedvogels	Huismus		x			x	Ja
	Ekster	x				x	Nee
	Overige soorten		x			x	Nee
Amfibieën	Kleine watersalamander		x	x			Nee
	Meerkikker		x	x			Nee
	Bruine kikker		x	x			Nee
	Gewone pad		x	x			Nee

Tabel 1: Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Beschermingsstatus Flora- en faunawet: T 1 = Tabel 1; Licht beschermd, T 2 = Tabel 2; Middelzwaar beschermd, T 3 = Tabel 3; Zwaar beschermd

4.2 Conclusies en aanbevelingen

In het plangebied worden zwaar beschermde soorten verwacht en werden middelzwaar beschermde soorten aangetroffen. Daarnaast is het plangebied geschikt voor een aantal licht beschermde zoogdieren en amfibieën. Voor deze soorten geldt een vrijstelling, maar is wel de zorgplicht van toepassing.

- *Steenmarter*

Op het perceel werd in een takkenhoop een vaste verblijfplaats van de steenmarter aangetroffen. De steenmarter is een middelzwaar beschermde soort die op tabel 2 staat van de Flora- en faunawet. Bij werkzaamheden waarbij individuen of vaste rust- of verblijfplaatsen van middelzwaar beschermde soorten verloren kunnen gaan, dient gewerkt te worden met een door de minister van E, L&I goedgekeurde gedragscode. Deze gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet aantoonbaar volgens de gedragscode worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

- *Vleermuizen*

Vleermuisverblijfplaatsen kunnen in de boerderij, de naastgelegen schuur en meerdere bomen niet op voorhand worden uitgesloten. Tevens kan de bomenrij aan de westkant van het perceel als vliegroute gebruikt worden. Alle vleermuissoorten en hun vaste verblijfplaatsen zijn zwaar beschermd, alsmede het functionele leefgebied dat de vaste verblijfplaatsen in stand houdt, zoals bepaalde vliegroutes of de directe omgeving van een verblijfplaats. Om zekerheid te verkrijgen of er zich al dan niet vleermuisverblijfplaatsen in de boerderij, schuur en bomen

bevinden en of er zich een vliegroute bevindt, moet er een nader onderzoek worden uitgevoerd conform Vleermuisprotocol. Dit onderzoek dient plaats te vinden tussen april en oktober, vanwege de verschillende manieren waarop vleermuizen, verspreid over het seizoen gebruik maken van hun verblijfplaatsen. In deze periode moet een aantal bezoeken worden gebracht, tijdens de avond- en ochtendschemer, waarbij middels een zogenaamde batdetector het uit- en invliegen van vleermuizen kan worden vastgesteld. Het aantal bezoeken moet afgesteld worden op de grootte en geschiktheid van het onderzoeksgebied.

- *Broedvogels*

Het voorkomen van de jaarrond beschermde nesten van de huismus moet worden uitgesloten of vastgesteld door middel van een nader onderzoek tijdens de broedtijd. Dit onderzoek kan direct worden gecombineerd met het nader onderzoek naar vleermuizen.

Verder zijn alle broedvogels in Nederland tijdens de broedtijd beschermd; hun nesten en legfels mogen niet worden verstoord of vernield. Door te werken buiten het broedseizoen kan grotendeels voorkomen worden dat dit gebeurt. Echter, indien blijkt dat er een vogel aan het broeden is, ook buiten het broedseizoen, er moet worden gewacht totdat deze hiermee klaar is en uit eigen beweging is vertrokken. Indien men vóór het broedseizoen begonnen is met de werkzaamheden en redelijkerwijs kan worden aangenomen dat tijdens deze werkzaamheden geen vogels tot broeden zijn gekomen, dan is het toegestaan om in het broedseizoen door te werken.

N.B. Het aanwezige eksternest was op het moment van het veldbezoek niet in gebruik. Eksters staan er echter om bekend oude nesten opnieuw in gebruik te nemen. In het geval dat het nest in gebruik is, dient gewacht te worden met de werkzaamheden tot het nest wederom verlaten is.

- *Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Er worden een aantal licht beschermde zoogdieren en amfibieën verwacht in het plangebied. Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen.

- Steenmarter: Werken volgens vooraf opgestelde en door ministerie goedgekeurde gedragscode.
- Vleermuizen: Nader onderzoek volgens vleermuisprotocol.
- Huismus: Nader onderzoek tijdens broedtijd
- Overige broedvogels: Werken buiten het broedseizoen.
- Overige licht beschermde soorten: Naleven zorgplicht.

5. BRONNEN EN LITERATUUR

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur.
Vleermuisprotocol 2012, 24 februari 2012. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en
www.netwerkgroenebureaus.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.hetInvloket.nl

www.synbiosis.alterra.nl

BIJLAGE I DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
  - Artikel 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet in van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1,2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrictlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 –soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar moet worden gewerkt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens de *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

N.B. Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt kan worden, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is.

Tabel 3-soorten: Dit betreft de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets' aan drie criteria. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan alle drie de criteria worden voldaan.

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Een vrijstelling hiervoor is alleen mogelijk als een gedragscode wordt toegepast. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. Bepaalde nesten waarvan de meerjarig gebruik wordt gemaakt vallen buiten deze gedragscode en zijn jaarrond beschermd. Voor lijst van vogelsoorten waarvan het nest het gehele jaar beschermd is, zie "Aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten" van Dienst Regelingen (28 augustus 2009).

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.